

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 313/2023-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej ADVOKÁT ADRIANA HRDINOVÁ, s. r. o., Vojtecha Spanyola 13, Žilina, IČO 47 245 841, v mene ktorej koná jej konateľka a advokátka JUDr. Adriana Hrdinová, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 76/2022 z 28. februára 2023 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 151/2016 zo 16. júna 2016, č. k. 9 Co 286/2018 z 28. februára 2019 a č. k. 9 Co 126/2020 z 25. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. mája 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na kontradiktórnosť konania podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a napadnutými rozsudkami Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 126/2020 z 25. februára 2021 (ďalej len „rozsudok z 25. februára 2021“) a rozsudkom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 140/2015 z 5. augusta 2015 v spojení s opravným uznesením z 5. januára 2016 (ďalej len „rozsudok z 5. augusta 2015“). Zároveň požaduje od najvyššieho súdu a krajského súdu priznanie náhrady trov konania v sume 1 229,11 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že rozsudkom okresného súdu z 5. augusta 2015 bola sťažovateľke (žalovanej) uložená povinnosť zaplatiť žalobkyni (obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ]) sumu 70 000 eur s príslušenstvom a vo zvyšnej časti bola žaloba zamietnutá. Okresný súd považoval za preukázané, že zo strany žalobkyne došlo k poskytnutiu

peňažných prostriedkov priamo sťažovateľke v sume 69 810,20 eur, ako aj k plneniu súdnej exekútorke v sume 279,80 eur v prospech sťažovateľky. Medzi žalobkyňou a sťažovateľkou bola uzatvorená zmluva o kúpe nehnuteľností, ktorá bola v neskoršom súdnom konaní v rámci riešenia prejudiciálnej otázky vyhodnotená ako neplatná. Suma 70 000 eur predstavovala kúpnu cenu, ktorú zaplatila žalobkyňa, pričom okresný súd nárok žalobkyne posúdil ako bezdôvodné obohatenie.

3. Krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 151/2016 zo 16. júna 2016 (ďalej len „rozsudok zo 16. júna 2016“) rozsudok okresného súdu z 5. augusta 2015 potvrdil ako vecne správny. Najvyšší súd uznesením č. k. 1 Cdo 2/2018 z 18. októbra 2018 rozsudok krajského súdu zo 16. júna 2016 zrušil a vec vrátil krajskému súdu pre jeho procesné pochybenie z dôvodu, že vyjadrenie žalobkyne k odvolaniu sťažovateľky nebolo doručené sťažovateľke.

4. Po vrátení veci krajský súd opätovne rozhodol rozsudkom č. k. 9 Co 286/2018 z 28. februára 2019 (ďalej len „rozsudok z 28. februára 2019“), ktorým rozsudok okresného súdu z 5. augusta 2015 potvrdil. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 1 Cdo 213/2019 z 30. septembra 2020 bol rozsudok krajského súdu z 28. februára 2019 zrušený z dôvodu nepreskúmateľnosti jeho odôvodnenia. Po vrátení veci krajský súd opätovne vo veci rozhodol rozsudkom z 25. februára 2021, ktorým rozsudok okresného súdu z 5. augusta 2015 potvrdil ako vecne správny. V podstatnom sa stotožnil s odôvodnením obsiahnutým v rozhodnutí súdu prvej inštancie a navyše poukázal na to, že rozsudkom okresného súdu č. k. 4 C 185/2012 z 28. júna 2013 bolo určené, že vlastníčkou nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, je sťažovateľka. Z dôvodu neplatnosti kúpnej zmluvy nastúpila vzájomná reštitučná povinnosť zmluvných strán (synalagmatický záväzok) vrátiť si navzájom všetko, čo podľa neplatnej zmluvy dostali. Svoje rozhodnutie krajský súd oprel o § 107, § 457 a § 560 Občianskeho zákonníka. V otázke premlčania nároku zastával názor, že relevantným dátumom na začatie plynutia premlčacej doby je rozhodnutie o tom, že sťažovateľka je vlastníčkou predmetných nehnuteľností, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. októbra 2013, takže premlčacia lehota na vrátenie kúpnej ceny z neplatnej zmluvy začala plynúť od 10. októbra 2013. Žaloba bola podaná 23. októbra 2014, preto odvolací súd zastával názor, že bola podaná včas, keďže od 10. októbra 2013 neuplynula ani objektívna ani subjektívna doba. Nárok žalobkyne tak nie je premlčaný.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 25. februára 2021 podala sťažovateľka dovolanie, namietajúc existenciu vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj nesprávne právne posúdenie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, tvrdiac odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Vadu zmätočnosti sťažovateľka odôvodnila nedostatočnosťou odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu predovšetkým vo vzťahu k otázkam plynutia premlčacej doby, ako aj vyhlásením rozhodnutia súdu prvej inštancie v neprítomnosti sporových strán, podania žaloby [REDAKOVANÉ], ktorý nebol konateľom žalobkyne, nedostatočnosťou identifikácie žalobkyne, ako aj tým, že dlh súdnej exekútorke nezaplatila žalobkyňa, ale fyzická osoba [REDAKOVANÉ]. Namietla, že pokiaľ ide o priznaný úrok z omeškania, okresný súd neodôvodnil, z akých dôvodov priznal úrok od 16. októbra 2013.

6. V kontexte vady zmätočnosti najvyšší súd konštatoval, že súdy oboch inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí popísali obsah podstatných a pre prípad relevantných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili posúdenie skutkových tvrdení a právnych argumentov,

ako aj to, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a uviedli ustanovenia, ktoré vo veci aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Odvolací súd sa vysporiadal so všetkými relevantnými odvolacími námietkami a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami.

7. V konkrétnostiach k námietke týkajúcej sa premlčania uplatneného nároku najvyšší súd poukázal na odôvodnenie odvolacieho súdu k začiatku plynutia premlčacej doby (bod 4 tohto uznesenia) a zdôraznil, že až momentom rozhodnutia súdu o vlastníctve nehnuteľností bolo zrejmé, že k bezdôvodnému obohateniu sťažovateľky došlo na úkor žalobkyne. Poukázal na § 457, § 560 a § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka, z ktorých vychádzal odvolací súd pri odôvodňovaní záveru, že na základe neplatnosti kúpnej zmluvy automaticky sťažovateľke vznikla povinnosť vrátiť peniaze. Išlo o tzv. synalagmatický vzťah strán zmluvného vzťahu, v rámci ktorého si strany majú vrátiť navzájom všetko, čo bolo predmetom dojednanej zmluvy. Svoje rozhodnutie podčiarkol zmyslom aplikovaného ustanovenia § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Poukázal v tejto súvislosti na konštatovanie krajského súdu o tom, že dovtedajšia prax pred novelou Občianskeho zákonníka z roku 1982 musela čeliť mnohým ťažkostiam vyplývajúcim z toho, že pri kúpnych zmluvách nebolo ohrozené vydanie vecí pre nepremlčateľnosť vlastníckeho práva, avšak právo na vydanie peňažného plnenia podliehalo premlčaniu, a preto nová právna úprava tieto prípady rieši spravodlivým vysporiadaním medzi stranami spôsobom podľa § 107 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

8. K jednotlivým námietkam obsiahnutým v bode 5 tohto uznesenia *in fine* najvyšší súd poukázal na odôvodnenie obsiahnuté v rozhodnutí odvolacieho súdu, s ktorým sa stotožnil. Vyplynulo z neho, že sťažovateľka bola 16. – 18. júla 2015 hospitalizovaná a z tohto dôvodu sa o pojednávaní nedozvedela. Z doručenky k súdnej zásielke predvolania na pojednávanie pritom vyplynulo, že súdna zásielka bola doručovaná 13. júla 2015 a opakovane 14. júla 2015, t. j. v období, keď sťažovateľka nebola hospitalizovaná, pričom žiadnym spôsobom nepreukázala, že by sa zdržiavala na inom mieste. Predmetná zásielka sa vrátila okresnému súdu až 30. júla 2015, t. j. sťažovateľka si ju mohla vyzdvihnúť po hospitalizácii. Rovnako z obsahu spisu vyplynulo, že zástupcovi žalobkyne bola udelená plná moc 5. mája 2014, pričom sťažovateľka tvrdila, že ju udelil [REDAKOVANÉ], ktorý už v tom čase nebol konateľom žalobkyne. Vo výpise z obchodného registra je [REDAKOVANÉ] uvedený ako konateľ obchodnej spoločnosti až do 30. júla 2014, t. j. plnomocenstvo bolo udelené osobou na to oprávnenou. Pokiaľ žalobkyňa nevypovedala plnú moc, táto platí aj naďalej a zástupca má povinnosť žalobkyňu zastupovať v predmetnom konaní. Dátum podania žaloby preto pre posúdenie platnosti plnej moci nie je relevantný. Pokiaľ sťažovateľka poukázala, že platby v jej prospech neboli vykonané žalobkyňou, ale [REDAKOVANÉ], odvolací súd zastával názor, že aj keď na príjmových dokladoch je uvedené meno [REDAKOVANÉ], tento konal ako konateľ žalobkyne a nešlo o jeho vlastné prostriedky, ktoré by poskytol sťažovateľke, resp. v jej prospech. V neposlednom rade sa odvolací súd vyjadril aj k namietanému úroku z omeškania, ktorý bol súdom prvej inštancie stanovený odo dňa vykonateľnosti rozsudku okresného súdu č. k. 4 C 185/2012 z 28. júna 2013, ktorým okresný súd určil, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, pričom citované rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 9. októbra 2013 a vykonateľnosť 15. októbra 2013, pričom úrok bol požadovaný od 16. októbra 2013, čomu okresný súd vyhovel. S uvedeným dátumom ako začiatkom na priznanie úroku z omeškania sa odvolací súd stotožnil.

9. Berúc do úvahy podstatné časti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, najvyšší súd uzavrel, že odvolací súd nevybočil z hraníc normy odôvodnenia rozhodnutia a sťažovateľka ako dovolateľka namieta nedostatočnosť odôvodnenia, resp. vadu zmätočnosti celkom neopodstatnene, čo zakladá dôvod na odmietnutie dovolania pre neprípustnosť [§ 447 písm. c) CSP].

10. Dovolanie v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom vyplývajúcim z § 421 ods. 1 písm. a) v spojení s § 431 až § 435 CSP. V podstatnom najvyšší súd v súvislosti s právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je pri dovolaní podanom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podstatná, zdôraznil, že sťažovateľka formulovala v podstate dve otázky, a to otázku týkajúcu sa riadneho a zrozumiteľného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (ďalej aj „prvá otázka“) a otázku týkajúcu sa právneho posúdenia nastolenej otázky premlčania (ďalej aj „druhá otázka“).

11. K prvej otázke dovolací súd zdôraznil, že nejde o otázku právnú a ani o otázku, od ktorej vyriešenia záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Poukázal pritom na skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia nemôže byť otázkou, ktorá by mala právny charakter. Odôvodnenie je spôsob vyjadrenia rozhodnutia súdu, ktorým sa vysporiadava so všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strán v konaní a v ktorom vysvetľuje, aké normy a z akého dôvodu aplikoval. Odôvodnenie však podľa dovolacieho súdu nemôže byť predmetom právnej otázky. Rovnako nemôže ísť ani o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, keďže odvolací súd riešil otázku premlčacej doby, resp. jej začatia plynutia.

12. Aj keď druhú otázku považoval dovolací súd za otázku právnú, konštatoval, že sťažovateľka v dovolaní neuviedla rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd odchyľil od ustálenej súdnej praxe dovolacieho súdu. Sťažovateľka ako dovolateľka pritom poukázala na dve rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré však podľa názoru dovolacieho súdu nespĺňali zákonnú požiadavku, aby išlo o rozhodnutia, od ktorých sa odvolací súd odchyľil.

13. Najvyšší súd k tomu uviedol, že v sťažovateľkou označenom uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 327/2014 nešlo o totožný alebo obdobný prípad, ako bol prípad sťažovateľky. Vo veci sťažovateľky išlo o bezdôvodné obohatenie z neplatného právneho úkonu, keď zmluvným stranám vznikla povinnosť vrátiť to, čo si „predali“. V označenom rozhodnutí najvyššieho súdu išlo o náhradu škody, pričom žalobca následne zmenil žalobný návrh, ktorým požadoval priznať sumu z titulu bezdôvodného obohatenia. Nešlo o neplatný právny úkon, pričom vo veci konajúce súdy neaplikovali právne ustanovenia, ktoré boli použité v spore sťažovateľky. Išlo o iné právne skutočnosti s aplikáciou iných právnych ustanovení.

14. V ďalšom rozhodnutí najvyššieho súdu č. k. 1 MCdo 16/2011, na ktoré sťažovateľka poukázala, sa podľa názoru dovolacieho súdu pojednávalo o tom, že objektívna premlčacia doba môže uplynúť a z toho dôvodu sa právo na vydanie bezdôvodného obohatenia môže premlčať bez toho, že by sa oprávnený o bezdôvodnom obohatení alebo obohatenom subjekte vôbec dozvedel, t. j. aj keby subjektívna premlčacia doba ani plynúť nezačala. Vo veci sťažovateľky konajúce súdy však neriešili otázku súbehu objektívnej a subjektívnej lehoty alebo to, že objektívna lehota uplynula, pričom subjektívna lehota ani nezačala plynúť. Odvolací súd vychádzal z toho,

že relevantným dátumom na začatie plynutia premlčacej doby (objektívnej aj subjektívnej) je rozhodnutie o tom, že žalovaná je vlastníčkou predmetných nehnuteľností, keď súdom bolo rozhodnuté o vlastníctve nehnuteľností, pričom týmto okamihom jej vznikla povinnosť vrátiť kúpnu cenu, resp. prijaté plnenia v jej prospech.

II.

Argumentácia sťažovateľky

15. Sťažovateľka sa nestotožňuje so záverom o neprípustnosti dovolania. Tvrdí, že ani v poradí v treťom rozhodnutí krajského súdu sa tento nezaoberal námietkami premlčania a nezdôvodnil nezákonnosť procesného postupu okresného súdu, ktorý rozhodol jednostranne v prospech žalobkyne, hoci na rozhodnutie neboli splnené procesné a zákonné podmienky z dôvodu, že sporové strany neboli prítomné. Vo veci konajúce súdy neodôvodnili preskúmateľným spôsobom, na základe čoho dospeli ku skutkovým záverom o tom, kto je osobou, na ktorej úkor sa mala sťažovateľka obohatiť, keďže na dokladoch predložených žalobkyňou je uvedená fyzická osoba – [REDAKOVANÉ]. Odvolací súd sa nezaoberal ani plynutím objektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula za tri roky odvtedy, ako za sťažovateľku boli splatené záväzky vymáhané v exekučných konaniach. Z listín predložených žalobkyňou totiž vyplynulo, že medzi žalobkyňou a sťažovateľkou nikdy nedošlo k uzavretiu kúpnej zmluvy, ktorej predmetom by mali byť nehnuteľnosti, ale simulovaný právny úkon, a to zmluva o pôžičke, ktorá bola poskytnutá formou vyplatenia záväzku sťažovateľky vymáhaného v exekučnom konaní.

16. Sťažovateľka nesúhlasí ani s tvrdením dovolacieho súdu o tom, že krajský súd sa s námietkou premlčania vysporiadal dostatočne. Pritom dôvodí, že krajský súd sa vôbec nevenoval začatiu plynutia objektívnej premlčacej lehoty a ani jej uplynutiu.

17. Sťažovateľka považuje rozhodnutie dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania za nezákonné z dôvodu, že dovolací súd mal, keďže sa nestotožnil s názormi sťažovateľky, aplikovať § 448 CSP a dovolanie zamietnuť.

18. Dovolací súd sa nevyjadril ani k namietanému arbitrárnemu, nepreskúmateľnému a nezákonnému rozhodnutiu odvolacieho súdu týkajúcemu sa výroku o priznaní trov konania žalobkyňi, keď dôvodí, že „*žalovaná celkovo nebola v konaní úspešná a preto jej nepriznal náhradu v súvislosti s podaním dovolania*“.

19. V súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci sťažovateľka uvádza, že odmietnutie dovolania je odmietnutím spravodlivosti a predstavuje formalistický prístup najvyššieho súdu, keďže zo zákona nevyplýva povinnosť uviesť konkrétne a dokonca skutkovo a právne rovnaké rozhodnutia ako podklad na odchylenie sa od ustálenej súdnej praxe.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

20. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom

súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, základného práva na kontradiktórnosť konania a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutými rozsudkami krajského súdu:

21. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka napadla rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré napáda aj v tejto ústavnej sťažnosti, v dovolacích konaniach vedených najvyšším súdom, v ktorých boli vydané uznesenia č. k. 1 Cdo 2/2018 z 18. októbra 2018 a č. k. 1 Cdo 213/2019 z 30. septembra 2020, ako aj napadnuté uznesenie.

22. Vzhľadom na už uvedené preto ústavný súd, aplikujúc princíp subsidiarity, ktorý bráni uplatneniu právomoci ústavného súdu sa meritórne námietkami zaoberať, keďže ich preskúmal najvyšší súd v rámci dovolacích konaní (obdobne IV. ÚS 468/2018, IV. ÚS 503/2021), ústavnú sťažnosť v relevantnej časti smerujúcej proti napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu, základného práva na kontradiktórnosť konania a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

23. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v kontexte sťažovateľkou namietaného porušenia práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie zdôrazňuje, že právo na spravodlivé súdne konanie či právo na súdnu ochranu sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (m. m. II. ÚS 581/2017).

24. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (IV. ÚS 198/2020).

25. Vzhľadom na už uvedené ambíciou ústavného súdu nie je hodnotiť (čoho sa vo svojej podstate domáha sťažovateľka, keď sa nestotožňuje so záverom o neprípustnosti dovolania), či dovolateľom uplatnené námietky zakladajú prípustnosť a dôvodnosť dovolania, čo by bolo neprípustným zásahom do rozhodovacej autonómie odvolacieho súdu v otázke posudzovania prípustnosti dovolania (m. m. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016). Úlohou ústavného súdu je posúdiť rozhodnutie odvolacieho súdu z toho pohľadu, či závery v ňom uvedené zodpovedajú požiadavkám obsiahnutým v práve na spravodlivé súdne konanie, a teda či sú ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 197/2021). Ústavný súd je v súlade s čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, čo sa v konkrétnych podmienkach výkonu právomoci

podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ústavná sťažnosť) pretavuje do ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov. V tejto súvislosti ústavný súd v nadväznosti na argumentáciu sťažovateľky, ktorá sa zameriava (aj) na námietku porušenia zákona (bod 17 tohto uznesenia), akcentuje aj to, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v posudzovanom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 104/2012, IV. ÚS 629/2012, IV. ÚS 139/2014). V súvislosti s námietkou obsiahnutou v bode 17 tohto uznesenia preto dopĺňa, že táto môže mať ústavnoprávny rozmer len v nadväznosti na ústavnú neudržateľnosť postupu najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti a prípadnej dôvodnosti dovolania. Pokiaľ posúdenie dovolania zo strany najvyššieho súdu je ústavne udržateľné, samotná nesprávnosť rozhodnutia dovolacieho súdu o odmietnutí či zamietnutí dovolania má striktné formálny charakter, ktorý sám osebe neústavnosť spôsobiť nemôže. Aj keby sa ústavný súd stotožnil s názorom sťažovateľky, že v konkrétnych okolnostiach jej veci malo byť ňou podané dovolanie zamietnuté, a nie odmietnuté, potom by rozhodnutie ústavného súdu malo výlučne akademický charakter bez reálneho dosahu na postavenie sťažovateľky v kontexte ňou označených práv. Napokon úlohou ústavného súdu nie je zabezpečovať prostredníctvom konania o ústavnej sťažnosti dodržiavanie procesnej dokonalosti súdnych rozhodnutí, ale ich ústavnej udržateľnosti.

26. Právo na súdnu ochranu či spravodlivý proces zahŕňa právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako sú požiadavky rešpektovania zásad kontradiktórnosti alebo rovnosti zbraní či právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08).

27. Notorieta plynúcou z rozhodovacej činnosti ústavného súdu je to, že ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

28. Vzhľadom na už uvádzané a s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti ústavný súd pristúpil k preskúmaniu, či sa najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala existenciu vady zmätočnosti, ako aj nesprávnosť právneho posúdenia.

29. Konfrontujúc časť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorá odkazuje na stanovisko R 2/2016 (bod 18 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), ústavný súd opakovane akcentuje, že aktuálnosť predmetného stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti a zároveň dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, ak má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (porovnaj IV. ÚS 314/2020, IV. ÚS 158/2022).

30. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, aj keď vychádza z nie úplne aktuálnej všeobecnej charakteristiky prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, zaoberá sa vecným posúdením predmetnej dovolacej námietky zmätočnosti, posúdením dostatočnosti dôvodov obsiahnutých v rozhodnutí odvolacieho súdu, čo už zmieňovaný nedostatok všeobecnej charakteristiky prípustnosti dovolania reparuje. Najvyšší súd v dôvodoch v napadnutom uznesení odpovedá na východiskové námietky uplatnené v dovolaní sťažovateľkou (bod 15 tohto uznesenia) ústavne akceptovateľným spôsobom, pričom jeho odôvodnenie (bod 8 tohto uznesenia) nemožno považovať za svojvoľné ani za zjavne neodôvodnené a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných procesnoprávných a hmotnoprávných noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

31. Konfrontujúc relevantnú časť dovolania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že ním sťažovateľka namietla tak, ako to tvrdí v ústavnej sťažnosti, aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v kontexte nepriznania náhrady trov v súvislosti s podaním dovolania. Predmetnú námietku sťažovateľka však v dovolaní bližšie neozrejmla, iba skonštatovala, že uvedené preukazuje pravdepodobnú motiváciu sudcov odvolacieho senátu vyhovieť požiadavkám žalobkyne v danej veci. Nevyhnutnou podmienkou pre náležité vysporiadanie sa akéhokoľvek orgánu verejnej moci s námietkou účastníka príslušného konania je jej odôvodnenie. Platí to nielen pre konanie pred ústavným súdom (§ 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde, m. m. IV. ÚS 255/2021), ale aj dovolacie konanie. V konkrétnych okolnostiach veci táto povinnosť vyplýva z § 431 ods. 2 CSP, ktorý ustanovuje, že dovolací dôvod podľa § 420 CSP sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. V konkrétnych okolnostiach veci požiadavku náležitého odôvodnenia toho, v čom spočíva vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP *prima facie* nemohla plniť všeobecná námietka o arbitrárnosti bez predloženia ďalšej konkrétnej argumentácie, ktorá by tento záver podporila. Pokiaľ preto sťažovateľka ako dovolateľka bližšie neozrejmla, v čom vada zmätočnosti mala spočívať, ani nevysporiadanie sa s takto všeobecne koncipovanou námietkou zo strany najvyššieho súdu nemôže dosahovať potrebnú ústavnoprávnu relevanciu.

32. S prihliadnutím na predbežné závery, ku ktorým v kontexte námietok prezentovaných sťažovateľkou proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu v súvislosti s namietanou vadou zmätočnosti ústavný súd dospel, je na mieste konštatovať, že najvyšší súd poskytol sťažovateľke v súvislosti s namietaným porušením práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie ochranu v medziach zákona, ktorý základné právo na súdnu ochranu vykonáva (čl. 51 ods. 1 ústavy), pričom tieto medze rešpektoval, a preto mu z ústavnoprávneho hľadiska nemožno pri posúdení vady zmätočnosti nič vytknúť. Ústavný súd, vychádzajúc z relevantnej časti obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, preto nezistil, že by účinky výkonu jeho dovolacej právomoci pri posudzovaní prípustnosti a dôvodnosti dovolania sťažovateľky podľa § 420 písm. f) CSP boli nezlučiteľné so základnými právami strany konania na súdnu ochranu a na kontradiktórnosť konania, resp. spravodlivé súdne konanie.

33. Dôvodná nie je podľa názoru ústavného súdu ani námietka sťažovateľky atakujúca v kontexte dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP povinnosť uviesť konkrétne a dokonca skutkovo a právne obdobné rozhodnutia ako podklad na záver o odchýlení sa od ustálenej súdnej praxe (bod 19 tohto uznesenia).

34. Povinnosť uviesť v dovolaní presne ustálenú rozhodovaciu prax (rozhodnutie alebo rozhodnutia), ktorú odvolací súd nerešpektoval vo svojom rozhodnutí vydanom v skutkovo a právne obdobnej veci, potvrdzuje nielen rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ale aj právna teória (m. m. IV. ÚS 314/2020, I. ÚS 540/2019, ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1380 – 1386.).

35. Pokiaľ preto v napadnutom uznesení najvyšší súd analyzoval rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré v dovolaní sťažovateľka poukazovala, pričom relevantné skutkové zistenia a ich právne posúdenie z nich vyplývajúce konfrontoval s tými, ktoré vyplývali z veci sťažovateľky, jeho postup nemožno označiť za taký, ktorý by vybočoval z medzí daných zákonnou úpravou dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, teda taký, ktorý by bol spôsobilý zasiahnuť do právneho postavenia sťažovateľky spôsobom majúcim za následok porušenie ňou označených práv zaručených ústavou a dohovorom.

36. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd nezistil medzi námietkami sťažovateľky a napadnutým uznesením najvyššieho súdu takú príčinnú súvislosť, ktorá by po prijatí relevantnej časti ústavnej sťažnosti odôvodňovala možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľkou označených práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, ako aj základného práva na kontradiktórnosť konania. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že medzi obsahom základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu nie je taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí tejto časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala vysloviť ich porušenie. Z uvedených dôvodov ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

37. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu